

MAGYAR KURIR

Indult Bétsból, Pénteken Augustus 16-dik napján, 1816-dik esztendőben.

A m é r i k a.

A' *Rio-Janeiró*bol Május' 21-dikén indult tudósítások szerént nem volna igaz az, hogy a' *Portugallus* seregek a' *La Plata*' bal partja' felől lévő vidékekre, a' most ott baltalmaskodó Generális *Artigással* való meg egygyezés szerént, akarnának bészállani. Ezek a' tudósítások így adják elő az ott folyó dolgokat: —

„Minekútánna *Artigas* néhány falukat, a' mellyek *Brasiliához* tartoznak, felégettetett volna, a' *Rio-Janeiroi* (*Portugallus*) Országlószék azonnal arra fordította minden iparkodását, hogy Május' 28-dikáig egy *expeditziót* küldhessen-ki a' tengerre, melynek híre a' *La-Plata* mellett lévő tartományokat nagyon megijesztette. Mint az új hírek erőssítik, azolta a' *Buenos-Ayresi* Országlószék, *Artigással* békességet kötött, 's e'szerént már most ő részt fog venni ebben a' *Portugallusok* ellen való hadakozásban. A' *Rio-Janeiró*bol kivezni fogó *expeditzió*, 2 *Linea*, 2 *Fregát*, 2 *Sloop*, és 17 szállító hajókból áll. Viszen 3500, igen jó fenytéktartáshoz szokott derék *Portugallus* katonákból álló fegyveres sereget. A' szárazon is néhány ezer emberek fognak a' *La Plata* felső részei felé útnak indulni; 7000 emberekre teszik a' *Portugallusok*nak egész erejét. *Artigasnak* csak 2000 reguláris, és 4000 irreguláris, nemzeti katonáivaunak: hanem ezek nagyobb részint lovasok, jó fegyveres készülettel vagynak, az

oda való levegőhöz jól hozzá szoktak, az ott szokásban lévő hadakozás' módjához jól tudnak, 's minden szenvedéseknek és szükségeknek kiállásához hozzá szoktak. Hogy *Monte-Videót* most elfogják foglalni a' *Portugallusok*, könnyebben megeshetik; de nem ily könnyen lehet gondolni, hogy ott sokáig tsendességben uralkodhassanak. Tartani lehet, hogy az elszökés nagyon uralkodni fog köztök, mihelyest a' katonaság a' levegő és életmódja-béli nagy különbséget megérzi. A' *Limai* Spanyol armáda ellen néminémű szerentsés lépéseket tettek a' *Buenos Ayresi* seregek, 's nagyon sietett az Országlószék segítséget küldeni hozzájuk a' belső vidékekre. Egy *Londoni* kereskedő hazánkfia azt a' vigyázatlan lépést tette, hogy a' hajóját bérbe adta a' *Portugallus* országlószéknek, hogy hadi készületeket vigyen erre a' *La Plata* vidéki *expeditzióra*. De reméljük, hogy ki fogja magát fejteni ebből a' munkából, különben, ha a' *Buenos-Ayresi* ek megtalálják tudni azt, hogy valamelly *Anglus* hajó ő ellenek valamelly szolgálatot tett, nagyon káros következesek származhatnának belőlle az *Anglusok*' kereskedésére nézve.“

Az insurgens Generális *Bolivár*' armádájánál egész formaszerént való *Bülletinek* kezdetek kiadni, azolta, hogy szerentsésen vissza térhetett az Amerikai partokra. Az ő *Bülletinjeinek* foglalatja summásan ennyiből áll: — „*Haiti* szigetéről 21 hajókkal evezett-el April. 30-dik nap-

ján. Az 3 hajóin 3500 katonák ültek, kik között a' Pethion regularis seregeiből is találtattak 1500 Mulattok (kortsos születésű emberek.) Margarita szigetének partjait Május' 2-dikán szemlelték-meg, a' hol a' Spanyol Királynak két hajóival, mellyek közzül az *El-intrepido* 14 ágyus volt, szembe találkozáván, ezek elébb elszaladni iparkodtak, hanem az insurgensektől körülvettétvén, igen vakmerő verekedés után ezek által elfogattattak. Azután, mikor már éppen a' sziget' partjai mellé érkeztek volna az insurgens hajók, itt ismét meg kellett 7 Spanyol Királyi hajókkal, a' mellyek 2-tőtől fogva 16 ágyusok voltak, 's egygyiken-egygyiken 75-től fogva 200-zig való emberek ültek, verekedniük, de ezek is mind megadni kéntelenítették magokat, a' melly történetek után 30-ra szaporodott a' *Bolivar*' hajóinak száma. *Margarita* szigetén, melly nem sokáig védelmezte magát, 7000 emberre telt az ő serege. Innét kevés napok múlva által evezett a' száraz *Amérikai* partokhoz, a' hol olyan félelmessé lett tsak a' neve is, hogy egy postahajó, *Laguayrába*, a' honnét útnak indúlt vala, azonnal vissza tért, mihelyest *Bolivarnak* ezen tengerekre való visszaérkezését meghallotta. A' Királyi seregek nagyon megkevesültek ezen vidékeken. Gyanitható, hogy *Karthagena* városában fog legtöbb vér kiontatái, minthogy ott lehet a' Királyi seregek' fő vezérétől *Morillótól* leghathatósabb ellentállást várni.

A' Mexikoi vidékeken, minekutánna az insurgens több versben kijába kérték a' Vice-Királyt, *Calleját*, hogy ne bánjon a' hozzá fogságra eső insurgensekkel úgy, mint gyilkosokkal és ragadozókkal, hanem a' nemzeteknek hadi törvényeikkel megegyezőleg, 's minekutánna, mint már említettük, a' nevezett Vice-Király egy *Morales* nevű (Paphol lett) insurgens Generálist is megöletett volna: ekkor tették az insurgens egy kiadott Proklamátziójok ál-

tal azt a' fenyegetődző ígéretet, hogy el nem fogják múlatni érette, magán a' Vice-Királyn és az országban lakó 60 ezer Spanyolokon, bosszút állani. *Orizava* és *Cordova* nevű erősségeket ostromlás alá vették az insurgens, 's gondolták, hogy nem soká meg fogják azokat venni. A' környéki vidékek az insurgens' hatalmában vagynak, kik a' tömlötteket kinyitván a' foglyokat szabadon bocsátották. —

Az insurgens' ügy nevezett Congressusa a' Mexikói rebellált vidékeken még eddig tsak *ideigvalóképpen* volt felállítatva, de már most abba foglalatoskodnak a' tartományok, hogy azt állandó módon organizálják, a' melly intézeteknek sikeresebb következései lehetnek az ő iparkodásaikra nézve, minthogy ez által nagyobb egygyesség és bizodalom állhat-fenn köztök. —

Minthogy az Északi Amérikai Egygyesült Státusok és a' Spanyol Király között békesség van, tehát természetserént való dolog, hogy ezen insurgens' tartományaik és az Egygyesült Státusok között, egészen félbeszakadva kell lenni a' nyilvánosságos közösülésnek. A' mi kereskedés köztök folytattatik, az, egészen titkon esik. Ha a' Királyi seregek valahol ezen határok felé közelitene, ilyenkor mind a' föld alá ássa a' nép a' kereskedő portékát.

Az Északi Amérikai Egygyesült Státusokrol azt jegyzik-meg a' közönséges levelek, hogy azok olyan fényes követséget küldöttek most a' *Nápolyi* és *Petersburgi* Udvarokhoz, a' melynél fényesebb még onnét soha útnak nem indúlt *Európa* felé. A' Követnek neve *Pinkney*. Aprilis' 7-dikén evezett-el *Anapolisból*, familiájával egytemben, a' *Washington* nevű új Linea hajón, melly a' legelső Linea hajója ennek a' Szabad Országának. A' hajó 74 ágyus. Julius' 2-dikán megérkezett *Gibraltárhoz*, a' honnét 8-dikban tovább indúlt *Nápoly* felé. Admirális *Chauncey*, a' Középtengeren

tartózkodó Amerikai hadi hajós seregnek vezére is, ezen a *Washingtonon* érkezett meg a Középtengerre, hogy a hajós sereg vezérlését által vegye. Minekutánna *Nápolyban* dolgát végzi a nevezett Követ, onét a szárazon veszi útját *Petersburg* felé. A *Nápolyi* Udvarra nézve reá bízott dolgok között egygyik, mint mondják az, hogy a volt *Murat* Király által ott a kikötőhelyben elfoglaltatott Amerikai hajókat 's az azokon találtatott portékákat kérje vissza a mostani *Nápolyi* Országlószéktől.

~~~~~

Az Északi Amerikából *Londonba* érkezett legújabb tudósításokban, a mellyek *Julius* 6-dikáig szollanak, fontos értetlenségről tétetik emlékezet, melly a Szabad Státusok tartományai és az Anglus Kanadák között lévő (*Ontario*, *Erie*, és *Huron* nevű) nagy tókon fordult elő. A *Philadelphian*, Kereskedési Tudósítások nevezete alatt kijövő újság, *Julius* 1-ső napján emlékeztén legelőször ezen történetről, ilyen sokat-jelentő kifejezéseken kezdi a dolgot: — „*A mi tónkonfekték a kinézések!* — Átaljában úgy adják elő az Amerikai újságok a történetet, hogy az Anglusok ezen tókon valami Amerikai kereskedő hajókra tüzet adtak, őket megallították, 's megmotózták (megvisitáltak) oly fogás alatt, hogy valami Anglus székevényeket keresnek. — „Ez a környék állás, így kiált-fel egy Amerikai újság, hathatós eszközökhöz való nyúlást kíván haladék nélkül. — A *Detroiti* erősségben lévő Amerikai Kommandans így irt Jun. 16-dikán, a történet után, a *Tekumse* nevű Anglus hajónak tisztjéhez: —

„*Sire!* hivatal szerént való tudósításokat vettem a felől, hogy kevés napok alatt néhány hajóinkat, mellyek az Egyesült Státusoknak kikötőhelyeikből az *Erie* taván erre felé eveztek, ő Britanniai Felségének egy fegyveres hajója, a melly *Amherstburg* mellett állott, letartóztatván, er-

re az Anglus hajórol emberek mentek által, egyszer nevezetesen olyan fogás alatt, hogy két Anglus székevényeket keresnek és akarnak elvenni, de mint a Britannus tisztnek kérdéseiből és magaviseletéből észre lehetett venni, mindenkor oly czélzással, a melly nem mentheti meg az ő lépéseiket, mellyeket az Amerikai hajók ellen tettek. A Britannus tiszt kevélyen és parantsolóképpen viselte magát. Egy ilyen erőszakos módon való megtámadására nézve ugyan, csak a Szövetséges Státusok Országlószéke határozhatja meg azt, hogy a nemzetnek betsülete és java mi féle eszközökhöz való nyúlást parantsolnak neki: hanem azonközben tsakugyan addig is, míg ez a határozás megeshetne, nékem kötelességem az, hogy egy olyan tselekedet ellen protestáljak, melyre a népek törvényei senkinek just nem adnak, melly a mi Országlószékeink között fennálló környék állásokkal meg nem egygyez, 's a melly ha folyani meg nem szünne, legfontosabb és terhesebb következéseket vonhatna maga után. Szerentsém van lenni —

„*Cass Lajos.*

Megjegyzést érdemel itt az, hogy az Anglus és Amerikai alkudozó követek, mikor *Gentben* az utolsó békességet megkötötték, a kötésben azt a kényes tárgyat, melynek az utóbbi hadakozás kiütését leginkább tulajdonították, 's a melly most ismét erre az izetlenkedésre, a két nemzet hajói között okot adott, tudniillik azt, hogy az Anglusok az Amerikai hajókat megvisitathassák, egészszen elhalgatták vala.

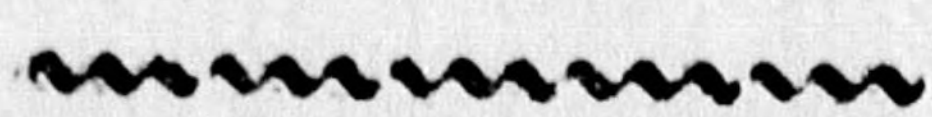
Spanyol Ország.

A *Madridi* újságban is jöttek ki hivatal szerént való tudósítások a *Generális Morillo* alatt Amerikában folyó hadi történetekről: hanem ezek majd egy hónappal régiebb történeteket illetnek, mint a mellyekről a feljebb elő hordott 's egyenesen Amé-

rikából jött levelek beszélnek. A' *Madridi* tudósítások még csak azokat a' múlt Februarius' közepe' tájjan *Uj-Grenadában* folyó verekedéseket adják elő környülállásaik szerint, a' mellyekben még *Morillónak* kedvezett volt a' szerentse, 's a' mellyeknek a' következése lett volt, mint már más versben említettük, a' fő városnak *Santa-Fének* a' Királyi seregek által való elfoglaltatása is. De ezek mind csak Aprilis' 5-dike előtt történt dolgok. A' miket feljebb *Bolivárról* előhoztunk, majd egy egész hónappal újabb történetek. —

Azt jegyzik meg ezek a' *Madridi* tudósítások, hogy az insurgensek az ő *Santa Fénél* szenvedett szerentsétlenségeik után az ország' belső részeire olyan helyekre vonták volt el magokat, a' hol őket béérni és hozzájuk férni bajosan lehetett. Az insurgens seregek elhihetetlen vakmerő bátorsággal rohantak a' tűzbe, ha csak előre, a' tsata előtt, misét halgathattak 's az ő papjaik a' magok buzdító beszédeiket, mellyekkel őket a' vitézségre készítették, elvégezhették. A' falukat, mellyeket a' hátok megett hagyni kénytelenítették az insurgensek, mind felégették. Felettébb nagyon felvagnak mérgesedve.

A' Spanyol Királytól mostanság kiadott egyéb rendelések között egy által a' parantsoltatik, hogy a' Pápa' helybehagyásával, a' szegény leány gyermekeket az egész országban mind az apáczaklastromokba küldjék. Hasonló rendelés adattatott volt ki nem régen a' szegény fiúgyermekekre nézve; ezeknek a' Barátok klastromába kell küldtetni.

Sacedon nevű faluban, a' hol most *Ferdinandus* Király, a' második testvérével *Don Antoniával* egygyütt ferdés végett tartózkodik, Julius' 15-dik napján *Bikaviaskodás* tartatott, melyben két *Diletánsok* egy igen vad bikának halálra való döfésében keresték ditsősségeket. Az egy-

gyik szerentsésen él is ejtette a' nagy vad állatot. A' Király is jelen volt, nevezett testvér ötsével egygyütt.

A' *Londoni* levelek szerint, az a' hír, hogy *Spanyol* és *Portugallia* országok között egy igen fontos tsere fogna történni, még fennáll. Erössítik, hogy ezen tsere által, egész *Portugallia*, az *Azori* szigetekkel, a' *Zöld tengerrenyülő hegy'* szigeteivel, 's *Maderával* egyetemben, mellyekben a' lakosok' számát mindegygyütt 3 millióra és 500 ezerre teszik, a' *Spanyol* Korona' tulajdonává, 's ez e'szerént az egész Fél-szigetnek 's az *Atlanticum* tenger' napkeleti részén lévő minden szigeteknek urává fogna lenni; a' *Braganzai* Ház pedig mind ezekért kapná: *Paraguay* tartományát (melly most általában *Buenos-Ayres* nevezet alatt szokott előfordúlni) 1,300 000; *Chilit* 900,000; *Perut* és *Quitot* 1,600,000 lakosokkal, 's végezetre a' *Philippinai* szigeteken találta-tó *Spanyol* birtokokat. E' szerint a' *Braziliai* Királyalá esne az egész *Déli Amerika*, kivéven a' *Santa-Féi* Királyságot, a' *Caracasi* Gubernátorságot, 's az *Anglusok'*, *Hollandusok'*, és *Frantziák'* *Guyana*ját. Így ő lenne a' *Tsendes* 's részszerént az *Indiai* tengereken való hajókázásnak az ura. Nagy tengeri Hatalmasság lenne belőlle, 's a' szárazon sohol nem lehetne őtet megtámadni. Egyszersmind *Spanyol* ország is nagy betsű birtokokra tenne szert *Európában*, a' mellett hogy *Meksikót*, *Havanáth*, *Porto Ricot*, *Guatimalát*, *Caracast* és *Santa-Fét* is megtartván, így is annyi és oly nagy kiterjedésű plántatartományokkal fogna birni, hogy az egy *Anglusok'* *Hindostánnját* kivéven, senki sem többel és nagyobbbal. Hogy ezt a' Nagy tserét, csak a' *Spanyolok* és *Portugallus* lakosok között egymáseránt uralkodó nagy idegenség, megátolhatná, nem lehet feltenni: hanem az *Anglusokhoz* 's még más Hatalmasságokhoz is lehetne ennek nagy befolyása, melly azt terhesithetné.

N á p o l y.

A' Király olyan rendelést adott - ki a' múlt Julius' 17-dikén, melly által az a' törvény, hogy a' *Nápolyi* alattvalók a' pápi és egyházi dolgokban, a' Királynak előre való engedelmé nélkül, Dispensatziókért, pásztori levelekért, 's egyéb Rescriptumokért a' Romai Sz. Székhez ne folyamodhasanak, ismét megújított. Tsak a' tsupa lelkiismeretet illető kérdések vétettek - ki. A' Dispensatzióknak, pásztori leveleknek, és egyéb Rescriptumoknak nem lehet semmi erejek addig, míg a' Király az *exequaturt* azokra ki nem adja.

B e l g i u m.

A' Julius' 27-dikén költ *Brüsseli* újságokban ilyen Pásztori levele (Brévéje) jött ki ő Szentségének *VII-dik Piusnak a' Gen-ti* Püspökhöz: — „Tiseteletreméltó Atyánkfia! Vettük azon írást, mellyet te a' múlt esztendőben Oktober' 3-dikán hozzánk küldöttél, 's a' melyben minket a' *Roma* városába lett szerentsés visszaérkezésünkért való köszönés után, mindenekről, a' mik Belgiumban a' Religiónak dolgában különösen az új Constitútzóra nézve történtek, szorosán tudósítottál, 's nekünk minden ezekhez tartozó *Documentumokat* megküldöttél, oly véggel, hogy nekünk módot szolgáltatass arra, hogy mi minden ezen tárgyat illethető környülállásokat megismerhessünk. —

„A' mi a' te irásodnak első részét illeti, kinyilatkoztatjuk néked, hogy minket megilletett és háládatossá tett valamint az a' hajlandóság, mellyet te ebben erántunk kiműtáltál, úgy az az öröm is, mellyet a' te irásodszerént ezen tartományoknak lakosai a' mi megszabadittatásunknak hallásakor kinyilatkoztattak. Mi esmérjük ezeknek a' *Catholica Religio* és a' Szent Szék eránt viseltető álhatatos hajlandóságokat, 's mi is belső szeretettel viseltetünk ő erántok.

„A' mi irásodnak második részét illeti, ezen tekintetben azt a' buzgóságot, mellyel az Apostoli Széknek az egész dologról tudósítást tettél, elegendőképpen nem dicsérhetjük; bizonyosága ez annak a' jó gondolkodásnak, a' melly tégedet és a' te Collegáidat erántunk lelkesíti. Talám nem tsudálkoztál azon, hogy irásodnak veteleről hamarább bizonyossá nem tettünk tégedet. Részszerént a' rajtunk fekvő munkának sokasága, részszerént annak szükséges volta tartóztatott-ei, hogy mindeneket, a' miket hozzánk küldöttél, a' Szent Széknek szokászerént azzal a' figyelmetességgel megvizsgáljunk, mellyet azoknak a' tárgyaknak fontossága megkívánt, a' mellyek a' te tudósításodban és az a' mellé foglaltatva lévő *Documentumokban* találtattak. —

„Magad által látod, a' nélkül, hogy ezen tárgyról többet szöljünk, hogy nekünk a' dolgoknak az az állapotja, melyről bennünket pontossággal tudósítottál, melly nagy szomorúságot okozhatott. Nem gondoljuk, hogy nekünk tégedet és a' ti tartományaitokbéli Püspököket, azon kötelességeitekre tanítanunk szükséges volna, mellyeket néktek az ilyen környülállások között a' ti Pásztori Hivatalotok előtekbe ír; mert jól látjuk, hogy mitsoda buzgósággal pásziorkodtok az isten' és az anyaszentegyház' ügye mellett. Hanem minthogy mi a' mi érdemünk nélkül az istennek anyaszentegyházában olyan hivatalt viselünk, a' melyre különösen és az isteni akarat szerént bizattatva van az a' felől való gondoskodás, hogy a' *Catholica Religio* védelmeztessék és a' Kristusnak egész nyáját fenyegethető veszedelmek elháríttassanak, azért, hogy a' hitnek és erköltsnek tisztaságában annál bizonyosabban és könnyebben megmaradhasson: erre nézve úgy itélünk, hogy ezen kötelességünket, jobban 's a' szerentsés kimenetelnek bizonyosabb reménlhetésével el nem érhetjük, mint ha mi önnön magunk a' te Fejedelmedhez járulunk, azért, hogy őtet

arra reá vegyük, hogy az ő uralkodása alá vettett Catholicusokat minden lelkiismeretbeli erőszaktól szabadítsa meg, és azért is, hogy néki projektáljuk, hogyvellünk való tanátskozás után a' Catholicusok által letétetténi kívántatott esküvésnek formája oly módon batározassék meg, hogy az, az Országlószéket azoknak hűségek és engedelmisségek eránt bizonyossá tegye, 's egy szersmind az ő lelkiismereteket is többéte lyességgel ne nyúghatatlankodtassa. Ezt mi már megtselekedtük. Továbbá a' felől is tudósítottuk ő Felségét a' Belgiumi Kiralyt, hogy mi készek legyünk egy telyes hatalommal felruházott személyt az ő országába küldeni, azért, hogy az ő Udvaránál lakjék, a' ti tartományaitoknak anyaszentegyházi ügyeit a' tollünk vett parantsolatokszerént folytassa, a' ti megyéitekben még fennálló egyenetlenkedéseknek véget vessen, az indulatoknak egygyességé helyre állítsa, 's a' Püspökök között kinekkinnek, a' nékiek tartozó engedelmisséget vissza szerezzék. Nékünk annyival nagyobb okunk van azt remélni, hogy ajánlása inknak azok a' jó következesi lesznek, melyeket mi azoktól várunk, hogy ezeknek nem egyedül tsak az a' céljok, hogy nekünk a' mi kötelességeinknek telyesítésére módot szerezzenek, hanem, hogy a' közönséges tsendességet is, mellyet mi illy nagy betsű dolognak tartunk, bátorságossá tegyék. —

„Mind ezekhez képest tehát meghívunk tégedet és a' te Collegáidat, 's megintünk benneteket, hogy ezen célra nézve ti is hasonló módon a' Királyhoz járuljatok, és reméljük, hogy ilyen módon legjobban elérhetjük azon célunkat, hogy a' még fennálló nehézségeket a' mi és a' ti kívánságainkkal megegyezőleg a' Catholica Religiónk hasznára, elháríthatjuk. Hízelkedünk magunknak, hogy ugyan ezt a' mi Legátusunk által is, a' kit Belgiumba fogunk küldeni, tökéletesen elfogjuk érni. —

„Ez az, Tiszteletre méltó Atyánkfia, a' mit néked, addig is, míg a' Király' feleletet várnok, tudodra adni kívántunk. Kérjük az istent, ki a' mi erősségünk, hogy néked és ezen Ország' több Püspökeinek, a' maga karjainak segítségét költsön adja, a' melly minket semmi in-segeinkben el ne hagyjon. Mi tinékiek, és a' Kristus' egész nyájának, melly a' ti fő vigyázástok alá bízott, belső szeretettel adjuk a' mi Apostoli Áldásunkat. — Költ Romában, Santa Maria Maggiore nál, az 1816-dik esztendő' Májusának 1-ső napján, Papai Országlásunknak 17-dik esztendejében. —“

„VII-dik Pius.

*Antwerpiában, így szollanak némelly újságaink, egy időtől fogva külöös dolgok látszanak történni. A' Brabantiai újság-
levelek ezeket írták onnet (Antwerpiából) Julius' 29-ikén: — „Tegnap, Jul. 29-ikén reggeli 6 órakor, a' Göthem úr leányka a' kanális' partjánál menvén-el egy teljes tsuporral, az első felvonó hidnál a' strázsa megállította, a' leányka, kinek atya előre ment vala, annak utána akart szaladni, hanem a' strázsa utána futván, bajonétját a' jobb lábába dofte. A' leánynak keserves kiáltására és a' vérnek látására sok ember össze futott. Egy más strázsa a' a' második hidnál ugyan azon órában, tréfálódva elsütötte a' puskáját, 's a' golyobis egy városi polgárt ért mellesleg. Reggel 7 óratájban is reá löttek a' strázsák az emberekre, de szerentsére senkit meg nem sebesítettek. A' katonák részegen követték-el ezen dolgokat, a' mellyek eddig esmeretlenek voltak az Antwerpiai kikötőhelyben.*

Frantzia Ország.

A' Nantesi újság ezeket jelenti: — „Itt a' tanuló ifuság nem akart a' maga mostani tanítóinak engedelmeskedni; a' rossz

gondolkodású régi tanítókat kívánta vissza. A' most ismét helyreállított jó fenyték-tartás sem tettett az ifiaknak, melyre nézve oly vakmerőségre vetemedtek, hogy egy tanítókat megtámadták, 's megkapván az iskolából kivetették — azután köveket vévén magokhoz a' Prefektusi őrző sereggel is szembeszállottak, melyből a' következett, hogy néhányak a' tanulók között elfogatattak, 's a' Prefektus a' Lyceumot bezáratta.

A' Király meghatározta, hogy az országban imittamott találtató minden féle hadi fegyverek öszszegyűjtettévé, részszerént fegyveres házakba rakattassanak-be, részszerént pedig a' nemzeti őrzőknek, a' mennyi nékiek a' valóságos szolgálatra kívántatni fog, osztattassanak-ki. E' meglévén, olyan rendelést hirdettetett-ki ő Felsége Jul. 24-dikén, hogy a' nemzeti őrző seregekhez tartozó polgárokat, 's erdő és mező pásztorokat kivévé, minden más emberek egy hónapnak lefolyta alatt, a' nállok találtatható hadi fegyvereket a' Polgármestereknek házaikhoz vigyék és tegyék-le.

Olasz Ország.

Civita-Vechiából ezeket irták Julius' 19-dik napján: —“

„Itt nagy sokasággal várják minden féle nemzetbéli hajók az Anglus hadi hajós seregnak megérkezését, hogy annak oltalma alatt a' tengerre kivezhessenek. Még nem lehet tudni, hogy azok a' hadi hajók, mellyeket az Olasz Ország Hatalmasságok az *Algiria* ellen való expeditzióra adnak, az Anglusokkal öszszetsatolódva fognak-e dolgozni Lord *Exmouth* fő vezér alatt? Pápa ő Szentségének is készen állanak már

öt ágyus hajói igen jó tiszteknek vezérlése alatt; még két Fregátokat 's külömbkülömb Korvettéket is készítenek a' kivezéshez. Gondolják, hogy mind ezek *Sardiniához* eveznek és ott magokat a' *Nápolyi* és *Toskánai* hajós seregekhez fogják tsatolni. Egy időtől fogva tsak Frantzia hajókat látunk az Olasz partokhoz érkezni. Tsak az egy Frantzia zászló az, a' melly most bántódás nélkül evezhet a' Középtengeren.

A' Török országi kikötőhelyekben is, mint beszéllenek, hadakozáshoz való készülétek tétettetnek, 's az Anglusokat nem nézik ott olyan jó szemmel és kedvezéssel, mint eddig.

Frantzia levelek hirdetik, de még nem bizonyos, hogy az Anglusokat ismét feletébb nagy boszszúsággal illették volna az Afrikai Barbarusok. Két *Algiriai* hajó a' *Kent* nevű Anglus hajót elől találván, azok ezt, heves verekedés után mindenestül elfogták, 's egy Frantzián kívül, kit a' part-ra bántódás nélkül kitétek, a' több embereket, mind fogságra tették. Elsüjvedni látván az Anglus Kapitány a' hajóját, nagyon felháborodott, 's átkozni kezdte az Algiriaiaknak magokviseletét, melyre azt felelte néki a' *Deynek* egy ötse, hogy ők jobban gyűlölik az Anglusokat mint a' pusztákon lakó tigriseket; hogy ők őket mind rabszolgákká tenni, 's még az ő szigetjeiket is éppen úgy elsüllyeszteni kívánnák, mint most a' hajókat elsüllyesztették. Ezen szók után minden kegyetlenséget elkövetett a' vad ember a' szerentsétlen Anglusokon; kettőt megöletett; némelyeket rútul megveretett, és az árbotzfákhoz kötöztette, 's a' tengerbe meríttette őket.

Augustus 13-dik napján Száz forint Huszaspénzért, Váltótzedulában 290 3/4 forintot — egy Császári aranyért — fl. — kr. — egy Hollandus Aranyért 13 fl. 43 krt.
Augustus 14-dik napján 100 forint huszas pénzért, Váltótzedulában 290 forintot — egy Császári aranyért — fl. — kr. — Egy Hollandus aranyért — fl. — krt.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

A' Pesten Augustus 10 - dik napján költ levelekben, így irnak Magyar országról és Erdélyből. —

Pesten közönseges aggodalomba ejtette a' lakosokat az életnek megdrágulása. Melly nyughatatlanság annál nagyobb, hogy az Orzágnak több részeiről jött tudósítások szerint másutt is a' Búza és Rozs igen kevés. Talán középszerű termést mondhatni az Árpáról: hanem a' Zab, Kukoricza, Köles bőséget ígér, és egy részben legalább kipótolja az esztendő fogyatkozását. —

Pozsonyban Jul. 30 - dikán vezetettetettbe új hivatalába az Ájtatos Oskoláknak két érdemes Papja: ugymint Tiszt. *Hemtner Florian*, és Tisz. *Schönbauer Mihály* Atyák. Amaz előbb a' Szegedi Lyceumban Fizikát tanított, utóbb a' Pozsonyi Akademiában Exhortator és Vallást Tanító Prof. volt: most pedig ő Felsége által ugyan azon Akademiának Pro - Directorává neveztetett; emez Szent - Györgyön a' Szerzetben Theologiae Prof. volt és most ő Felsége által az Akademiának Exhortatorává neveztetett. Mind a' két tudós Férfiut ő Ex. ja Gróf Szápári József előbb a' Professor Uraknak, azután az egész Akadémiai Ifjuságnak mutattabé, 's mind a' két helyen a' tisztelt Uraknak érdemeit illendően magasztalta, és a' köz nevelés eránt maga gondos nagy lelkét nyilván megbizonyította.

Rudnai Sándor Erdélyi Püspök Ur ő Excellentiája Junius' 18 - dikán érkezett meg Kolosvárra, és mind az egyházi, mind világi rendbeliek által méltóképpen megtiszteltetett. A' Kolosvári Akadémiai Ifjuság Aug. 1 - ső napján elbótsáttatott, mind azért mivel az épületben némelly változások szükségesek; mind kiváltképen azért, mivel az

élet' drágasága miatt tovább nagy része nem tartózkodhatott.

B e t s.

Titt. *Vit'z József* Udvari Ágens Ur, Consistorialis Assessor, és T. Bihar Vármege Tábla Birája a' múlt szerdán (Augustus' 14 - dikén) kimúla a' világból igen véletlen és nagyon érzékenyítő halállal. Délelőtti tizenegy órafele szokott foglalatosságaira kimenvén, az úgy nevezett Herrengasséban nagy szédülés jöttreá, 's hogy le ne roskadjon egy ház mellé ment 's oda meg támaszkodott. Egy esmérősse oda érkezvén segítségére embereket szollított, egy kávéházba bévítették, frissítő szerrekel éltették, gyalog kotsiba tettek, szállására vitték, délután az Orvosok tanátsot tartottak felette: de telyességgel semmit nem segithettek rajta, a' bal részzeit estve felé a' Guta másodíkszor, 's éjjeli tíz óraker harmadik versben is megütötte, a' mellyekre 12 - tődfél óraker, halál következett. Meghidegült tetemeinek tisztességes eltemetteése, ma délután fog tartatni. —

A' *Montforti* Hertzeg és Hertzegné (*Jeromos Bonaparte* 's a' Felesége) Aug. 8 - dikán *Augsburgon* útoztak által, Austria felé jöven.

A' nagy sorsvonás a' múlt hétfün és kedden (12 - dikben és 13 - dikban) megesett. A' *Czernowitzi* uradalmat *Markerez* nevű jószággal egygyütt, a' 161,440, — a' 30,000 forintot a' 115,447 — a' 10,000 - ret a' 87,559 számok nyerték - el. Nyertek továbbá: a' 160,631 szám 1500 — a' 178,346 és 65,636 számok között egygyikegygyik 1000 — a' 109,484 — a' 84,397 — a' 170,999 — és a' 45,108 számok között mindenik 500 forintot.